

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๙

เรียนรู้จำ ปฏิบัติรู้จริง

พุทธศาสนาของเราตามตำรับตำราท่านก็มีไว้สมบูรณ์ ทั้งพระสูตรตันตปิฎก พระวินัยปิฎก พระอภิธรรมปิฎก ถ้าแปลออกแล้ว ปิฎก ๆ คือ ตะกร้าหรือภาชนะนั่นเอง ท่านบรรจुไว้เรียบร้อย เราก็เรียนมาตามนั้น เรียนตามที่ท่านจดจารึกเอาไว้ในปิฎกต่าง ๆ เข้าสู่หัวใจด้วยความจำ ในระยะนี้การเรียนทั้งหมดไม่ว่าจะเรียนปิฎกใดเข้าสู่ใจ เป็นเข้าสู่ด้วยความจำ ธรรมะที่ได้เห็นได้ยินได้ฟังได้ท่องบ่นสังวธยายทั้งหมดรวมเข้ามาสู่ใจนี้ เป็นธรรมชาติของความจำ ไหลเข้าสู่ใจด้วยความจำ ยังไม่เข้าสู่ใจด้วยความจริง เพราะฉะนั้นผู้ศึกษามากน้อย จึงไม่พ้นความสงสัยในการดำเนินว่าจะดำเนินอย่างไรดี ดำเนินอย่างไรถูกหรืออย่างไรผิด ความสงสัยนี้จะต้องเป็นพื้นอยู่โดยดีในบรรดานักปริยัติทั้งหลาย ไม่ว่าท่านว่าเรา นี้พูดตามหลักความจริงซึ่งมีอยู่ในหัวใจของผู้ศึกษาเล่าเรียนมา

เราอยากจะพูดเต็มเม็ดเต็มหน่วยเลยว่า ทุกดวงใจเป็นอย่างนั้น เพราะเป็นเรื่องที่จะเป็นอย่างนั้นโดยแท้ เนื่องจากไม่มีผู้สั่งตัดจัดเจนในปฏิปทาเครื่องดำเนิน และรู้เห็นจากการดำเนินนั้น อันเป็นฝ่ายผลแล้วมาก่อนมาชี้แจงแสดงบอก จึงผู้ที่ศึกษามากน้อยอดสงสัยไม่ได้ จำต้องสงสัยอยู่โดยดี นี่เป็นคตินิสัยของปุถุชนเราโดยทั่ว ๆ ไป

การพูดถึงก็พูดถึงแต่ภาคความจำ ไม่ว่าจะพูดถึงธรรมในปิฎกใด พระสูตรตันตปิฎกก็ดี พระวินัยปิฎกนั้นก็รู้แล้วว่า ต้องอาศัยความจำเป็นหลักสำคัญที่จะประพฤติปฏิบัติตัว อันนี้ไม่มีพิสดารอะไรมาก ที่พิสดารมากก็คือพระสูตรตันตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎก ซึ่งเป็นธรรมที่พิสดารมากจริง ๆ มากกว่าปิฎกทั้งสองนี้

ผู้ที่เรียนมาทั้งหลายนี้ไม่ได้มีความจริงเข้าสู่ใจ แล้วจะเอาอะไรไปประพฤติปฏิบัติ จึงต้องแบกความสงสัยเต็มหัวใจอยู่นั่นแล เรียนก็เรียน รู้ก็รู้ในภาคความจำ แต่วิธีปฏิบัติเมื่อ

ไม่มีผู้ชำนาญชำนาญ พร้อมทั้งการทรงผลมาแล้วมาพาดำเนิน จึงเป็นเรื่องลำบากอยู่มาก ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้โดยถูกต้องตั้งงามและราบรื่นไปโดยสม่ำเสมอเลย

ด้วยเหตุนี้จึงต้องเสาะแสวงหาครูหาอาจารย์ อย่างสมัยปัจจุบันนี้ ก็คือหลวงปู่มั่น เป็นสำคัญ เราพูดหลวงปู่มั่นก็ไม่สนิทสนมเท่ากับพ่อแม่ ทั้งพ่อทั้งแม่ครูอาจารย์มั่น อันนี้เราถึงใจ คือเป็นทั้งพ่อทั้งแม่เลี้ยงมาตลอดในอรรถในธรรม ด้วยความถูกต้องแม่นยำ ไม่มีผิดพลาดคลาดเคลื่อนเลย นี่ละปฏิบัติของท่านไม่มีคำว่าออกนอกกลุ่มนอกทาง ดำเนินตามธุดงค์วัตรเป็นฐานสำคัญ หรือเป็นแนวทางอันสำคัญมากที่สุด ส่วนพระวินัยนั้นก็รู้แล้วว่าพระวินัย ว่าอย่างไรไม่มีความพิสดาร ไม่มีความตีความหมาย ต้องตรงไปตรงมา ส่วนธรรมะนั้นมีความหมายแยกแยะ เพราะเป็นส่วนละเอียดดัดได้ ถ้าพูดแบบโลก ๆ เรียกว่าดัดได้พลิกได้ ส่วนพระวินัยนั้นไม่มี ตรงไปตรงมา

แต่เรื่องธรรมะนั้นซิ พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านพาดำเนินอย่างถูกต้องแม่นยำ ถือเอาธุดงค์วัตร ๑๓ นี่เป็นพื้นเพในการดำเนินและการประพฤติปฏิบัติ จิตใจของท่านก็เป็นไปโดยสม่ำเสมอ ไม่นอกกลุ่มนอกทางทำให้ผู้อื่นสงสัย และริจะทำความเด่นความดั่งอะไร ออกนอกกลุ่มนอกทางนั้นก็ไม่มี เป็นแนวทางที่ราบรื่นตั้งงามมาก นี่ละเป็นที่นอนใจ เป็นที่ตายใจ ยึดถือไว้ได้โดยไม่ต้องสงสัย ก็คือปฏิบัติเครื่องดำเนินของท่าน

นี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ของท่านก็มีจำนวนมากพากันดำเนินมา ยึดถือหลักนั้นแหละมาปฏิบัติ ได้แพร่หลายหรือกระจายออกไปแก่บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลายเป็นแขนง ๆ จนกระทั่งถึงพวกเรา ก็มาจากสายของท่านนั่นเอง เป็นที่แน่ใจไม่สงสัย คือไม่มีคำว่าแฝง ๆ หรือแฝง ๆ อะไรออกไปให้เป็นที่สะดุดตาไม่แน่ใจอย่างนี้ไม่มี ท่านดำเนินอะไรเป็นที่เหมาะสมทั้งนั้น คือมีแบบมีฉบับเป็นเครื่องยืนยัน ไม่ผิดเพี้ยนไปเลย

นี่เพราะเหตุไร เพราะเบื้องต้นท่านก็ตะเกียกตะกายก็จริง แต่ตะเกียกตะกายตามหลักธรรมหลักวินัย ไม่ได้นอกเหนือไปจากหลักธรรมหลักวินัย หลักวินัยคือกฎของพระระเบียบของพระ ท่านตรงเป้งเลย และหลักธรรมก็ยึดธุดงค์ ๑๓ ข้อนี้เป็นทางดำเนิน แม้

จะล้มลุกคลุกคลานในเบื้องต้น ท่านก็ล้มไปตามแถวตามแนวของธุดงค์วัตร ไม่ได้ออกนอก
 ลู่นอกทางนี้ไปอย่างทางอื่นบ้างเลย นี่จึงเป็นที่น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่งมาตั้งแต่ขั้นเริ่ม
 แรกของท่าน

ต่อจากนั้นท่านก็ปรากฏเห็นผลขึ้นมาโดยลำดับลำดับ ดังที่เคยเขียนไว้แล้วในประวัติ
 ของท่าน จนกระทั่งเป็นผู้ทรงมรรคทรงผลโดยสมบูรณ์ในหัวใจท่าน แล้วก็ประกาศสั่งสอน
 ธรรมแก่บรรดาศิษย์ทั้งหลาย พร้อมทั้งปฏิบัติทาเครื่องดำเนินด้วยความมองอาจกล้าหาญ ไม่
 มีคำว่าสะทกสะท้านแม้ชนิดหนึ่งเลย นี่เพราะความแนใจในใจของท่านเอง ทั้งฝ่ายเหตุทั้ง
 ฝ่ายผลท่านเป็นที่แนใจทั้งสองแล้ว บรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายที่เข้าไปศึกษาอบรมกับ
 ท่าน จึงได้หลักได้เกณฑ์จากความถูกต้องแม่นยำที่ท่านพาดำเนินมา มาเป็นเครื่องดำเนิน
 ของตน แล้วถ่ายทอดไปโดยลำดับลำดับไม่มีประมาณ เฉพาะอย่างยิ่งภิกษุบริษัท มีกว้าง
 ขวางอยู่มากสำหรับลูกศิษย์ของพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นแตกกระจายออกไป

การที่ได้ปฏิบัติทาเครื่องดำเนินจากท่านผู้รู้ผู้ฉลาดพาดำเนินมาแล้วเช่นนี้ เป็นสิ่งที่ทำ
 ได้ยากมาก นี่ละเป็นที่ให้ตายใจนอนใจอบอุ่นใจได้ ผิดกับที่เราเรียนมาโดยลำพังและ
 ปฏิบัติโดยลำพังเป็นไหน ๆ ยกตัวอย่างไม่ต้องเอาที่อื่นที่ไกลที่ไหนเลย ผมเองนี่แหละ
 เรียน จะว่ารอดหรือไม่รอดก็ตามก็เรียนถึงมหา แต่เวลาจะหาหลักหาเกณฑ์มายึดเป็น
 เครื่องดำเนิน ด้วยความอบอุ่นแนใจตายใจสำหรับตัวเอง ไม่มีจะว่ายังไง นั่นเป็นอย่างนั้น

จิตเสาะแสวงหาแต่ครูบาอาจารย์อยู่ตลอดเวลา เฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น
 จิตฝังลึกทีเดียวทั้งที่ยังไม่ได้พบองค์ท่านก็ตาม และยังไปพบท่านในวาระแรกที่ท่านจะออก
 จากเชียงใหม่มา เรายังไม่มีโอกาสที่จะออกมากับท่านเวลานั้นด้วยแล้ว ก็ยิ่งฝังลึกลงไปโดย
 ลำดับลำดับ เพราะฉะนั้นเวลาหยุดจากการศึกษาเล่าเรียนตามเจตนาที่เจ้าของตั้งไว้แล้ว จึง
 ตั้งหน้าตั้งตามุ่งหน้าที่จะไปหาท่านโดยถ่ายเดียวเท่านั้น นี่เพราะความฝังใจ

ลำพังเจ้าของเรียนมามากน้อยหาที่ยึดไม่ได้ ไม่ใช่ผมประมาทธรรมของพระพุทธเจ้า
 เราพูดถึงเรื่องความโง่ของเรา ทั้ง ๆ ที่ธรรมของพระพุทธเจ้าก็เป็นเพชร ปราบกิเลสอย่าง

ราบมาแล้ว แต่เราไม่รู้วิธีปราบ ยกศาสตราอาวุธซึ่งเป็นอาวุธที่ทันสมัย หรือเยี่ยมยอดขนาดไหนมากก็ตาม ก็ปฏิบัติต่ออาวุธนั้นเพื่อสังหารสิ่งที่เป็นข้าศึกไม่ถูก ก็ไม่สำเร็จ ประโยชน์อันใด นี่ละเป็นของสำคัญ

เรียนสมาธิก็เรียน ปัญญา ก็เรียน ท่านมีไว้หมดตามตำรับตำรา เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เฉพาะอย่างยิ่งบรรดาสาวกองค์นั้น อยู่ในป่า นั้น อยู่ในเขานั้น นั่นคือเยี่ยงอย่างอันดีของท่านที่พาดำเนินมา ควรจะยึดถือเป็นหลักเป็นเกณฑ์ได้แล้ว และปฏิบัติตนไปเลย แต่นี้กลับไม่เป็นเช่นนั้น มันยึดเอาเป็นหลักเป็นเกณฑ์ไม่ได้ นี่ละความสด ๆ ร้อน ๆ ความเห็นต่อหน้าต่อตา เป็นของสำคัญมากกว่าความที่คาดคะเนไปตาม

เช่นอย่างเราไปพบพ่อแม่ครูบาอาจารย์มันท่านพาดำเนิน ตาเห็นชัด ๆ ประจักษ์ตา หูได้ยินประจักษ์แล้วเข้าสู่ใจ จากธรรมที่ท่านแสดงออกมาด้วยความจริงใจ ด้วยความรู้จริงเห็นจริงของท่าน ไม่มีคำว่าเห็นจะมีแต่ต้อง ต้องเป็นอย่างนั้นต้องเป็นอย่างนี้ เพราะความแนใจของท่าน นี่ละจึงทำให้จิตใจมีความแนหนามั่นคงอบอุ่นขึ้นมา เพราะได้ครูบาอาจารย์อันเป็นหลักปัจจุบันยึดถือ

การที่กล่าวนี้ผมไม่ได้ประมาทธรรมพระพุทธเจ้านะ ผมก็เรียน แต่เพราะความโง่ของเจ้าของ ครั้งพุทธกาลท่านซึ่งเคยประหารมาแล้ว จนปรากฏเป็นสาวกอรหัตตอรหันต์ก็มีจำนวนมาก แต่ยังมีใจที่ตามอย่าลืมนะ การศึกษาต่อพระพักตร์ของพระพุทธเจ้านี้สำคัญมากทีเดียว สำคัญกว่าการศึกษาจากคัมภีร์ไบเบิล เพราะคัมภีร์ไบเบิลนี้เกิดทีหลังพระพุทธเจ้าปรินิพพานนานไปแล้วได้ไม่รู้กี่ร้อยปี จึงได้จดจารึกขึ้นมาด้วยความระลึกได้ของปราชญ์นั่นเองแหละ ไม่อย่างนั้นก็ไม่มีอะไรจะเป็นร่องรอยให้เราทั้งหลายได้ยึด การจดจารึกมาจึงขึ้นอยู่กับภูมิหรือรากฐานของจิตใจแห่งผู้จดจารึกกว่าเป็นคนประเภทใด

อ้าว จะเป็นคนประเภทใดก็ตาม เราก็ได้ธรรมะออกมาจากพุทธศาสนาประกาศธรรมสอนโลก โดยมีสักขีพยานทั้งพระสุตตันตปิฎก ทั้งพระวินัยปิฎก ทั้งพระอภิธรรมปิฎกแล้ว มันก็เป็นเรื่องที่น่าภูมิใจแล้ว อันนี้เรายกไว้ แต่เราขอพูดเน้นลงไปอีกในหลักสำคัญ

ของธรรมที่สุด ๆ ร้อน ๆ ที่จะร้อนพื้นจิตใจให้ขึ้นได้อย่างทันอกทันใจ นี่ก็คือการฟังธรรม ในที่เฉพาะพระพักตร์ของพระพุทธเจ้าหนึ่ง ฟังธรรมเฉพาะหน้าของพระอรหันต์ซึ่งเป็นสาวกของท่าน ที่เต็มเปี่ยมด้วยอรรถด้วยธรรมแล้วหนึ่ง นี่ต่างกับการศึกษาเล่าเรียนการจดจำจากตำรับตำราอยู่มากทีเดียว เพราะนั่นเป็นภาคปฏิบัติในขณะที่ฟังด้วย ไม่เพียงแต่จะไปฟังเพื่อเป็นความจำอันเรียกว่าเรียน ๆ อย่างเดียว ยังเป็นภาคปฏิบัติในขณะที่ฟังด้วย

เช่นอย่างเราทั้งหลายฟังอยู่เวลานี้ จิตได้ส่งไปไหนเล่า ไม่ได้ส่งไปไหน ตั้งไว้สำหรับตัวเอง รู้ตัวเองอยู่ในจุดแห่งความรู้ันั้นโดยเฉพาะ แล้วคอยฟังความสัมผัสแห่งธรรมที่ออกไปจากปากครูบาอาจารย์จะเข้าสู่จิตใจนี้เท่านั้น นั่นจึงเป็นภาคปฏิบัติ การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้า กับการที่เราเรียนตามตำรับตำราอันเป็นความจำมาเปล่า ๆ เฉย ๆ นั้นผิดกันอยู่มากทีเดียวราวฟ้ากับดิน เพราะพระพุทธเจ้าทรงรู้ ถ้าหากพูดถึงว่าพระหัตถ์ ธรรมก็อยู่ในพระหัตถ์นี้ แล้วยื่นให้ ๆ ไม่ไปหยิบยืมเอาคัมภีร์นั้นคัมภีร์นี้ ชื่อนั้นชื่อนี้แห่งธรรมมาสอนโลกสอนสงสารอะไร เอาออกมาจากพระหัตถ์

เอ้า ย่นเข้าไปอีก เอาออกมาจากพระทัย คือคว่ำเอามาจากพระทัยยื่นให้ด้วยพระหัตถ์ ล้วนแล้วแต่เป็นของจริงล้วน ๆ ซึ่งได้เคยรู้เคยเห็น ได้เคยค้นพบมาแล้วด้วยวิธีการอันถูกต้อง จึงเห็นผลเป็นที่พอพระทัย แล้วย่นมายื่นให้แก่บรรดาบริษัททั้งหลายสด ๆ ร้อน ๆ ทำไมผู้ต้องการความจริงจากของจริงอยู่แล้วจะไม่ถึงใจ จะไม่รู้ไม่เห็น นั้นละท่านว่าภาคปฏิบัติ เป็นในขณะที่รับฟังนั่นเอง ถอดจากใจหนึ่งเข้าสู่ใจหนึ่ง คือถอดจากพระทัยของพระพุทธเจ้าเข้าสู่ใจของผู้ฟังทั้งหลาย ด้วยความสัตย์ความจริงล้วน ๆ ไม่มีคำว่าแปลงปลอมแฝงอยู่เลย จึงสามารถบรรลุธรรมได้เป็นขั้น ๆ หรือตามอำนาจาสนาของตน และเลื่อนระดับของธรรมไปโดยลำดับ ๆ จากการฟังแต่ละครั้ง ๆ จนกระทั่งถึงหลุดพ้นไปได้โดยไม่สงสัย นี่ต่างกันอย่างไรเอง

พระสาวกอรหันต์เล่า ท่านเหล่านี้ก็เป็นผู้ทรงอริยสัจ ๔ ไว้โดยสมบูรณ์ และทรงมรรค
 ทรงผล สมบูรณ์เต็มหัวใจด้วย ท่านจะสอนผิดไปที่ไหน ท่านผ่านไปด้วยความความถูกต้อง
 จนกระทั่งถึงขั้นหลุดพ้นไม่มีอะไรสงสัยแล้ว ท่านจะนำความมงงายมาสอนพวกเราได้อย่างไร
 เอาความมงงายมาจากไหน ก็ท่านไม่ใช่พระมงงาย ท่านเป็นพระที่บริสุทธิ์พุทธโธทั้งดวงภายใน
 ใจของท่าน และภายในพระทัยของพระพุทธเจ้า สอนโลกจะเคลื่อนคลาตไปไหน จะเป็น
 ของปลอมไปที่ไหน เป็นไปไม่ได้ ล้วนแล้วแต่เป็นของจริงล้วน ๆ เท่านั้น ที่จะก้าวเข้าสู่จิตใจ
 ใจของพุทธบริษัทที่ฟัง หรือของลูกศิษย์ลูกหาที่จ่อฟังอยู่ด้วยภาชนะที่หงายเต็มที่แล้วนั้น
 จะพ้นจากความมงงายเห็นจริงไปได้ได้อย่างไร

นี่แหละคือภาคปฏิบัติออกจากการสดับตรับฟัง ทั้งเรียนทั้งปฏิบัติเป็นไปในตัวเสร็จ
 ไม่เหมือนกับที่เราเรียนท่องบ่นสังวธยายจากคัมภีร์ อันนั้นไม่ได้ปฏิบัติ มีแต่เรียน ๆ ล้วน
 ๆ เป็นความจำล้วน ๆ ความจริงไม่มี ขณะที่ฟังนี้มีเต็มไปด้วยความจริง ท่านเทศน์ ๆ สอน
 ออกมาจากความจริงทั้งหมด ผู้ฟังก็เป็นความจริง จิตตั้งแล้วด้วยสติ นั่นเป็นความจริงอัน
 หนึ่งแล้ว รอที่จะรับฟังเหตุผลกลไกใด ๆ ซึ่งออกมาจากความจริงไม่ผิดไม่พลาดแล้ว มัน
 ต้องรับความจริงได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยโดยลำดับลำดับ นี่ละที่ทำให้เกิดผลขึ้นมา

ในครั้งพุทธกาลว่าได้บรรลุธรรมเท่านั้น ๆ เวลาฟังธรรมจากตรงพระพักตร์พระพุทธ
 เจ้า ทำไมจะเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปได้แท้ ๆ เราจะหาเรื่องอะไรมาบิดเบือนกันว่าเป็นไป
 ไม่ได้ นอกจากกิเลสเท่านั้นที่มันตัวพลิกแพลงเปลี่ยนแปลง ตัวหลอกดวงสัตว์โลกผู้โง่เขลา
 เบาทัญญาให้ลุ่มไปตามมันเท่านั้นว่าเป็นไปไม่ได้ ว่าไม่จริง นี่คือเรื่องของกิเลสต้องค้ำ
 ธรรมเสมอ ถ้าเรื่องของธรรมแล้ว หัวใจเปิดอยู่ด้วยมรรคด้วยผล ทำไมเปิดเทลงในจุดใน
 หัวใจดวงที่ต้องการมรรคผลอยู่แล้วซึ่งเป็นความจริงด้วยกัน ทำไมจะรับกันไม่ได้ นั่นมี
 อดีตที่ตรงไหน มีอนาคตที่ตรงไหน

สังขารไม่ใช่อดีต สังขารไม่ใช่อนาคต ปรากฏอยู่ที่กายที่ใจของสัตว์โลกด้วยกันทั้งนั้น เว้นแต่ผู้ที่ตายไปแล้วร่างกายก็หมดความหมายไป นั่นสังขารไม่มีสำหรับคนตายไปแล้ว นี่ความจริงเป็นเช่นนี้

พวกเราทั้งหลายก็ได้ครูบาอาจารย์เป็นแนวทางเครื่องดำเนิน เป็นที่อบอุ่นเป็นที่แน่ใจว่าไม่สงสัยแล้ว ก็น่าจะได้อำนาจตนให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพื่อได้สติขึ้นมา ได้สมาธิความแน่นหนามั่นคง ความสงบใจ ความอึดตัวอึดใจสบายใจขึ้นมา แล้วความแยกกายภายในใจด้วยปัญญา มีความเฉลียวฉลาดรอบคอบไปโดยลำดับลำดับขึ้นมาภายในใจของตน จากการปฏิบัติกับครูกับอาจารย์ที่เป็นแบบฉบับอันดีงาม แทนที่จะเป็นอย่างนั้นทำไมจึงเป็นไปไม่ได้ ถ้าไม่ตั้งหน้าตั้งตาเป็นความเหลวไหลเหลวแหลกเสียเท่านั้น

อย่าลืม เคยพูดเสมอว่ากิเลสนั้นรวดเร็วที่สุดในหัวใจแต่ละดวง ๆ ไม่มีอะไรจะรวดเร็วยิ่งกว่ากิเลสทำงานบนหัวใจเรา ความเคลื่อนไหวมันต้องเป็นที่หนึ่งออกก่อน มิหนำซ้ำความเคลื่อนไหวมันเองเป็นผู้กระตุ้นให้คิดให้ปรุง นั่นฟังซิ มันจุดมันลากให้คิดให้ปรุง เรื่องรูป เรื่องเสียง เรื่องกลิ่น เรื่องรส อะไรในอดีตที่ล่วงมาแล้วก็ตาม ที่ยังไม่มีมันก็วาดภาพหลอกขึ้นมา เรียกว่าเป็นลม ๆ แล้ง ๆ ขึ้นมาให้เป็นตนเป็นตัว ให้เราเพลินในความคิดความปรุงของตัวเอง โดยหาเหตุหาผลต้นปลายไม่ได้อยู่วันยังค่ำไม่มีความเบื่อหน่ายเลย นี่ตัวกิเลสมันเร็วอย่างนั้นให้ดูเอา

นี่ที่สอนแล้วนี้ เอ้า ๆ พิจารณาซิ ไม่ได้มีอยู่ในหัวใจของผู้สอนนี่อย่างเดียว มีอยู่กับทุกคน ความจริงจะต้องทราบด้วยกันทุกคน ถ้าใจได้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติตามที่กล่าวที่สอนนี่จะเป็นอื่นไปไม่ได้ ต้องเป็นอย่างนั้น วันหนึ่งมันปรุงเท่าไร ดูซิหัวใจเจ้าของ

นี่ละการศึกษาการอบรม ก็คือการอบรมดูความคิดความเคลื่อนไหวของใจ มันปรุงเรื่องอะไรบ้างในวันหนึ่ง ๆ รูป รูปนี้มีอะไรอัศจรรย์ อัศจรรย์อะไรบ้าง ดูซิรูป รูปต้นไม้ รูปภูเขา รูปหญิง รูปชาย รูปสัตว์ รูปบุคคล รูปดิน รูปน้ำ รูปอะไรก็แล้วแต่เถอะ ที่เป็นวิสัยของตาเห็นมาแล้วมันเอามาปรุงมาคิด สิ่งเหล่านี้มีอะไรวิเศษ เราเคยเห็นเคยเจอเคยพบมา

แล้วตั้งแต่วันเกิดมาจนกระทั่งบัดนี้ ในร่างกายของเราก็คือรูปนั่นเอง ก็เห็นกันอยู่ชัด ๆ วิชาอะไร ถึงขนาดนั้นยังต้องยอมกิเลสโดยไม่รู้สึกรู้ตัว ให้มันกล่อมจนหลับด้วยการปรุจ เรื่องของรูป ไม่มีคำว่าสิ้นสุด ไม่มีคำว่าซราคร่ำคร่าไปแล้ว ไม่มี คำว่าเป็นเดนไปแล้ว นานไปแล้ว เน่าเฟะไปแล้ว เหม็นคลุ้งไปหมดแล้ว..ไม่ได้ว่า อุ่นขึ้นมากินตลอด หลงตลอดนั่นเอง คือกินตลอดติดตลอดนั่นเอง

ดีก็ติด ชั่วก็ติด ปรุจอยู่ตลอดเวลา ส่วนมากติดแต่เรื่องชั่วเรื่องนั้นทั้งนั้นแหละ รักก็รัก ชังก็ชัง เคยรักเคยชังมาแล้วกับสิ่งที่กล่าวมาเหล่านี้ ทำไมจึงไม่ชินไม่ซา ไม่รู้กลอุบายของกิเลสที่หลอกอยู่ตลอดเวลา มันก็เอาเรื่องเก่าที่นั่นแหละมาหลอก ไม่ใช่เอาเรื่องใหม่มาหลอกนี่นาพอจะได้หลงกลของมันว่าไม่ทัน เพราะเป็นกลใหม่ อันนี้มีแต่กลเก่าทั้งนั้น กลจากรูป กลจากเสียง กลจากกลิ่น รส สัมผัสต่าง ๆ มีแต่เรื่องของเก่ากลเก่า ปรุจอันเก่าขึ้นมาหลอกอยู่อย่างนั้น โง่ขนาดไหนพวกเรานี้ ดูเข้าไปซิดูที่หัวใจนั้น เมื่อดูเข้าไปตรงนี้ แล้วจะทราบอย่างที่ว่านี้หนีไม่พ้น

เบื้องต้นขอให้สติมีก่อน เอ้า เร่งสติให้ดี ความรู้อยู่กับตัวแท้ ๆ ทำไมจึงไม่รู้ตัว มันโง่ขนาดไหนเรานี้ให้ว่าอย่างนั้นซิ ถ้ามองตัวเองว่าตัวเอง อย่าไปคิดเรื่องของคนอื่นยิ่งกว่าเรื่องของตัวเอง พิสูจน์ดูเรื่องของตัวเอง ตัวรู้แท้ ๆ อยู่ที่ไหน อยู่ที่ใจ ใจเป็นตัวรู้ ทรงความรู้อยู่ตลอดเวลา ทำไมจึงให้สิ่งลามกจกเปรตทั้งหลายลากเอาความรู้ไปเป็นเครื่องมือ ใช้ความรู้ในสิ่งที่เป็นภัยมาทำลายตัวเองโดยไม่รู้สึกรู้ตัวตลอดมาเล่า มันไม่โง่มากเกินไปแล้วหรือ มนุษย์เรา เฉพาะอย่างยิ่งนักปฏิบัติเรา พระกรรมฐานเรานี้ทำไมไม่ดู

เอ้า เราพูดแต่เพียงรูปอย่างเดียวเท่านั้นมันก็กระเทือนโลกธาตุแล้ว กว้างแคบขนาดไหนรูปนี้ และติดกว้างแคบขนาดไหน จิตมันเคยติดสิ่งเหล่านี้และติดมานานเท่าไรแล้ว ได้คำนึงดูแล้วยัง มันติดมานานเท่าไรเมื่อไรจะเบื่อ สิ่งเหล่านี้ไม่น่าเบื่อเพราะอะไร มันวิเศษวิโสอันใดจึงไม่น่าเบื่อ นั่น เพราะกิเลสทำให้เราติดตลอดนั่นเองเราถึงได้ติด ทุกอย่างขึ้นชื่อ ว่ากิเลสได้เสกให้แล้วติดทั้งหมด เพราะกิเลสอยู่กับจิตของเรานี้ มันไม่มีคำว่าเบื่อ เพราะ

ความฉลาดแหลมคมมันเยี่ยมกว่าเรา เราจึงไม่มีความรู้วิชาสามารถที่จะรู้กลของมันพอที่จะทราบเรื่องราวแล้วถอนตัวออกมา และเห็นโทษของมันได้นี่เองไม่ใช่อะไร

เสียง กลิ่น รส เอามันเหมือนกันนี้แหละ เป็นของวิเศษวิโสอะไร มันมีอยู่เต็มตัวเราทุกคน รูปก็อยู่เต็มตัวของเรา เสียงก็ออกจากตัวของเรากี่ได้นี้ กลิ่น รส เครื่องสัมผัส อยู่ในตัวของเราครบหมด ตื่นไปที่ไหน ดูสัมผัสดูตัวเราเป็นยังไง ไปตื่นอะไรทางภายนอก ดูเหล่านี้มันก็ครบแล้ว เมื่อรู้อันนี้แล้วก็รู้ข้างนอกครบอีกเช่นเดียวกัน ปล่อยอันนี้แล้วก็ปล่อยไปได้หมด สงสัยอะไร นี่การเรียนรู้เรื่องของตัวเองให้เรียนอย่างนี้นักปฏิบัติ ดูภายในใจมันจะเปิดออกหมดนั่นแหละ

ถ้าลงใจได้เปิดด้วยสติด้วยปัญญาแล้ว จะไม่มีอะไรเข้ามาเหยียบย่ำทำลายได้เหมือนอย่างที่เคยเป็นมา เพียงจะกระดิกตัวปรุงขึ้นมาเท่านั้น สติปัญญาจะพร้อมแล้ว ๆ และการปรุงขึ้นมาแต่ละขณะของจิต จะเป็นการปลุกประสาทคือสติปัญญาให้ตื่นตัวทันที ๆ นี้เมื่อถึงขั้นที่รู้ทันกันเป็นอย่างนั้น

สติปัญญาไม่ใช่เป็นของล้ำสมัย ไม่ใช่เป็นของศรี ไม่ใช่เป็นของโง่ แต่เราไม่ได้ค้นได้คิดขึ้นมาใช้ต่างหาก เราจึงได้โง่ให้กิเลสมันลากมันจูงไปทุกแห่งทุกหนทุกมุมโลกมุมสงสารที่ตรงไหนที่เราไม่ได้เกิดไม่มี มันได้เกิดทั้งนั้น จิตดวงเดียวของเรานี้แหละตัวขยันเกิดจนนับไม่ถ้วน เอาปัจจุบันเป็นรากฐานสำคัญยืนยันไปได้หมด เรื่องอนาคตหาประมาณไม่ได้ เพราะความเกิดตายของจิตที่พาให้เป็นไปนี้ และอนาคตก็เหมือนกันจะไม่มีประมาณเลย ถ้าไม่ตัดให้ขาดสะบั้นลงไปในวงปัจจุบันนี้ คือ อวิชชาปุจฺจยา สงฺขารา นี้สำคัญมากทีเดียว เอานี้ให้ขาดลงไป

วิธีตัดอวิชชาที่ดังที่กล่าวมาแล้วนี้แหละ อุบายวิธีเริ่มต้นตั้งแต่ฝึกหัดตัดแปลง เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา บริกรรมพุทฺโธ ๆ หรือจะกำหนดธรรมบทใดก็ตาม อันนี้เคยสอนไว้แล้ว นี่เป็นอุบายเบื้องต้น การยกครูที่จะขึ้นบนเวทีต่อยกับคู่ต่อสู้หรือเข้าศึกคือกิเลสประเภทต่าง ๆ เราฝึกหัดของเราจากครูจากอาจารย์ ที่ได้ยินได้ฟังอยู่ทุกวันนี้เองคือการฝึก

การอบรม แล้วก็ไปฝึกตัวเองสอนตัวเองซิ อูบายวิธีการที่จะตั้งสติให้คิดเป็นอุบายปัญญา อีกอันหนึ่ง ไม่งั้นไม่รอบเจ้าของ ไม่ทันกลอุบายของกิเลสนะ

กิเลสมันใหม่เอี่ยม แต่อูบายวิธีการที่จะปราบกิเลสที่มันล้าสมัยได้นะ เพราะกิเลสมา เป่าพุดเดียวเท่านั้นล้าสมัย ถ้ามีดก็คมปิ่นไปหมดหาคมไม่ได้นี่ละ ปลายก็ทุไปหมด ถูก กิเลสเป่าเสียทีเดียวเท่านั้นอะไรก็ทุไปหมด ๆ ทุไปหมด ไม่มีคำว่าแหลมว่าคม เพราะ กิเลสมันเก่งมาก มนต์คาถาของมันเป่าพุดเดียว ๆ แต่เราไปเป่ากิเลสดูซิ เอ้า อันนี้มันครี แล้วนะอันนี้ล้าสมัยแล้วนะ กิเลสหลอกมานี้ ไม่มี มีแต่ทันสมัยทั้งนั้น วิ่งเอาจนแทบเป็น แทบตาย ในเวลาสติปัญญายังไม่ทันต้องเป็นอย่างนี้ด้วยกันเรื่องหัวใจนี้

แต่อย่าลืมนะสติปัญญานี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เวลาได้เกิดขึ้นด้วยการฝึกการอบรมนี้ แล้ว กิเลสจะเป็นตัวไหนก็ตาม ซึ่งเคยฉลาดแหลมคมมาแต่ก่อน ปัญญาจะเข้าเหยียบย่ำ ทำลายไปได้ทั้งนั้น ๆ จนกระทั่งไม่มีอะไรเหลือภายในใจเลย นั่นเก่งไหมปัญญา

ท่านบอกถึงขั้นสติปัญญาธรรมดาแล้วยังไม่แล้ว ยังบอกถึงขั้นมหาสติมหาปัญญา มหาวิริยะ ฟังซิ มหาวิริยะคือความเพียรแก่กล้าสามารถ อุตสาหะมาพร้อมกันหมดทีเดียว เป็นเกลียวเดียว ถ้าเป็นเชือกก็เข้าเป็นเกลียวเดียว หมุนตัว ๆ เลย นี่คือจิตที่ฝึกได้ตาม หลักตามแบบฉบับของศาสนาที่สอน เรียกว่าสวากขาตธรรม ที่ท่านตรัสไว้ชอบแล้วชอบ อย่างนี้แหละ

ผู้ปฏิบัติตามได้ดำเนินเป็นไปตามอย่างนี้ ๆ จนกระทั่งถึงพระพุทธเจ้าบริสุทธิ์เช่นไร ลูกศิษย์ก็บริสุทธิ์เช่นนั้นด้วยปฏิบัติเหมือนกัน สวาททั้งหลายล้วนแล้วแต่บรรลุถึงวิมุตติ หลุดพ้นเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าอันเดียวกัน ๆ นั่นจึงเรียกว่าสวากขาตธรรม ชอบ ๆ ถ้า นำมาปฏิบัติให้ตรง แก้ไขให้มันทันสมัย แต่ก็มีแต่มันลากเอา ๆ มันจึง โอ้โหหนักใจนะ ผู้อบรมสั่งสอนก็หนัก

นี้ได้พยายามเต็มเม็ดเต็มหน่วยการสอนหมู่สอนเพื่อนก็ดี ส่วนเจ้าของได้ฝึกฝนอบรม เจ้าของก็เคยได้เล่าให้ฟังแล้ว มันเดินตายถึงได้มารับความเสกสรรปั้นยอว่าเป็นครูเป็น

อาจารย์สอนหม้อสอนคนอยู่เวลานี้ เราจึงได้เห็นฤทธิ์ของกิเลสว่าสำคัญอยู่มาก ฤทธิ์มากจริง ๆ ไม่มีฤทธิ์อันใดในโลกนี้สู้ฤทธิ์กิเลสได้ และในขณะเดียวกันก็ไม่มีอะไรที่จะเยี่ยมยิ่งกว่าธรรมปราบกิเลสได้ นั่นฟังซิ

เครื่องมือก็คือสติธรรม ปัญญาธรรมนี่ละ เมื่อถึงขั้นเต็มภูมิแล้วสติปัญญาก็เป็นของอัศจรรย์ไปตาม ๆ กัน รวดเร็ว ไม่มีคำว่ากาลสถานที่เวล่ำเวลาและอิริยาบถในการปราบกิเลส ไม่มีเลย รวดเร็วขนาดนั้นละ จนกระทั่งเราคำนิ่งไม่ทัน ไม่เห็นถึงเรื่องเหตุเรื่องผลว่าเพราะเหตุไร ๆ สติปัญญาถึงได้เป็นอย่างนั้น ๆ เพราะเหตุไรถึงไม่ทัน นั่นละเวลาความรวดเร็วของปัญญาเกิด

ก็เช่นเดียวกับกิเลสเกิดขึ้นภายในจิตของเราเพราะเหตุไร ๆ ทนยังงั้นเมื่อไร.ไม่ทันเรื่องความรัก ความชัง ความเกลียด ความโกรธต่าง ๆ ที่เกิดเพราะอำนาจของกิเลสนี้ทันเมื่อไร ไม่ทัน นี่ละเวลามันรวดเร็วเป็นอย่างนั้น กระดิกพับเดียวเป็นเรื่องของมันออกแล้ว ๆ ทั้งหมด นี่เวลากิเลสมีอำนาจ ตัวของเราทั้งหมดนี้เป็นสถานที่ทำงานของกิเลส เราเป็นตุ๊กตาเท่านั้นเอง มีแต่ลมหายใจพอด ๆ นี่เวลามันโง่ โง่อย่างนั้น...ใจ

แต่เวลาได้ฝึกให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเข้าไปแล้ว ก็ตรงกันข้ามอีกเช่นเดียวกัน บทเวลาธรรมได้เคลื่อนแล้ว กิเลสนี้พังลง ๆ ไม่มีเวลาไหนที่ธรรมจะไม่ฆ่ากิเลส มีแต่ฆ่าตลอด ถ้าหากว่าเป็นรูปภาพต่าง ๆ เหมือนมีรูปมีร่าง กิเลสมีรูปมีร่างนี้ ไปไหนเคลื่อนไปด้วยซากของกิเลส ไม่ว่าจะสถานที่เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาเคลื่อนหมด เดินไปไหน ตา หู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสสัมผัสไปที่ตรงไหน ๆ มีแต่เรื่องฆ่ากิเลสทั้งนั้น ๆ ความคิดปรุงออกในแง่ใด มีแต่เรื่องของสติปัญญาสังหารกิเลสเคลื่อนโลกธาตุว่าเป็นไร ถ้าเราจะพูดอย่างนี้ละ แต่นี้ก็กิเลสไม่ใช่เป็นตัวเป็นตนอย่างนั้น

การปฏิบัติเพื่อเอาจริงเอาจังต่อตนนี้ชิมันลุ่มหลวนนะ สอนเท่าไร ๆ มันก็ไม่ได้เรื่อง นี่ละเวลาจิตมันด้าน ด้านอย่างนั้นนะ

นี่ก็จวนเข้าพรรษาแล้วพระยังมาก ๆ อย่างนี้ก็ไมไหวเหมือนกัน จึงต้องให้พากันขยับขยายออกหาสถานที่วิเวกสงบประกอบความพากเพียร ที่จะเป็นคติตัวอย่างเครื่องดำเนินนั้นก็น่าจะได้แล้ว ก็ไม่ใช่เป็นของที่ลึกลับ เป็นสิ่งที่เปิดเผย ตาก็เห็นหูก็เพื่อนครูบาอาจารย์พูดดำเนินอย่างไร หูก็ได้ยินท่านแนะนำสั่งสอนอะไร ทุกสิ่งทุกอย่างก็เห็นด้วยตาอยู่ที่นี่ เปิดเผยกันอยู่ที่นี่ ก็น่าจะได้เป็นแบบเป็นฉบับแล้ว ถ้าไม่สนใจเสียตายใจเสียอย่างเดียวเท่านั้น

เอาละการแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควรแล้ว เอาละหยุดแค่นี้